

4. Волощук І., Шепотько В. Психолого-педагогічні засади індивідуалізації навчання молодших школярів // *Рідна школа*, 2003. № 12. С. 21-24.

Перекрестова Оксана,
старша викладачка
Полтавської міської школи мистецтв
«Мала академія мистецтв»,
Стегній Богдан,
концертмейстер Полтавської міської
школи мистецтв «Мала академія
мистецтв» (м. Полтава)

СУТНІСТЬ СУЧАСНОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ У МИСТЕЦЬКІЙ ШКОЛІ

***Анотація.** У статті наголошується на важливості музичного мистецтва у становленні особистості. Підкреслюється, що в умовах Нової української школи сутність музичного мистецтва полягає в гуманістичному підході до освітнього процесу, визначенні нового змісту освіти, формуванні компетентностей, необхідних для успішної самореалізації в суспільстві. Складовою Нової української школи є педагогіка співробітництва, яка заснована на суб'єкт-суб'єктних стосунках і передбачає співпрацю двох суб'єктів.*

***Ключові слова:** музичне мистецтво, Нова українська школа, мистецька школа, гуманістичний підхід, педагогіка співробітництва.*

***Постановка проблеми.** Перед сучасною системою освіти постає завдання не лише сформувати цілісну, гармонійно розвинену, гуманістично орієнтовану особистість, а й сприяти реалізації її потенціалу на діяльнісному, інтелектуальному, культурному, духовному та соціальному рівнях. Система гуманістичної освіти вимагає реалізації на діяльнісному рівні новітніх підходів до організації освітнього процесу.*

***Виклад основного матеріалу.** Важливим у цьому контексті є музичне*

мистецтво, яке має колосальний вплив на емоції, почуття, сферу пізнання, поведінку, характер людини.

Сучасна музична освіта активно використовує поняття «гуманізм» як найбільш актуальне і багатозначуще. Висування його на ключові позиції у теоретичному плані є цілком закономірним з огляду на перехід до особистісноорієнтованої педагогіки, яка надає виняткового значення умінню індивіда прогнозувати і контролювати свою діяльність та власне життя. Ця ідея інтерпретована Г. Баллом у сенсі оновлення освіти щодо створення найкращих умов для розвитку психічних, фізичних і моральних можливостей дитини, формування у неї гуманних рис особистості [1, с. 5].

Свої перші кроки у світ музики дитина робить ще до школи. Вона слухає її, дивлячись дитячі мультфільми і передачі, де музика є одним із засобів емоційного впливу. Музика викликає у дитини почуття радості; часто її слухання супроводжується рухами, підспівуванням мелодії. Дитина дошкільного віку залучається до музики цілеспрямовано на музичних заняттях. У неї розвивається емоційна чуйність, музичний слух, вона здобуває початкові навички слухання музики, співу, музично-ритмічних рухів, гри на дитячих музичних інструментах. Згодом на заняттях музичного мистецтва з метою розвитку дитини відбувається її долучення до музичного мистецтва.

Серед позашкільних закладів культури як приклад наведемо мистецьку школу, яка один з таких навчальних осередків. Це багатофункціональний навчальний заклад, має, перш за все, специфічно-професійні цілі – надати учням спеціальні знання та сформувати спеціальні уміння і навички у галузі музичного мистецтва.

Реалізація проекту «Нова українська школа» базується на ключових засадах, серед яких новий зміст освіти, заснований на формуванні компетентностей, необхідних для успішної самореалізації в суспільстві; наскрізний процес виховання, який формує цінності педагогіка, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем, батьками; орієнтація на

потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризм. Науковець О. Пометун зазначає, що «компетентнісний підхід до навчання тісно пов'язаний з особистісно орієнтованим і діяльнісним, оскільки стосується особистості того, хто навчається, і може бути реалізованим та перевіреном у процесі виконання конкретною особистістю певного комплексу дій [3, с.°66].

Для реалізації поставлених цілей важливим аспектом діяльності мистецької школи є організація освітнього процесу, яка спрямована на естетичний розвиток учнів і має здійснюватися через навчання гри на музичних інструментах, прищеплення навичок і знань, необхідних для музикування у побуті, для участі в колективах, а також у процесі професійної діяльності у подальшому. Важливим напрямом роботи школи може бути просвітницька робота, яка б була скерована на ознайомлення широких верств населення з музичним мистецтвом, залученням до участі у різноманітних музичних колективах.

Урок музичного мистецтва передбачає різноманітну палітру взаємовідносин: між музикою, учителем й учнями; між учителем й учнями; між дітьми в колективних формах діяльності. Викладач повинен забезпечувати взаємний контакт та необхідні взаємовідносини, які можна визначити як спільну творчу діяльність учнів й викладачів, спрямовану на розкриття життєвого змісту музики.

Спільним також є і форми спілкування з музикою (аналогічні форми діяльності учнів): слухання, розучування творів на інструменті, інтерпретація. Обов'язковою умовою є перенос знань і навичок, здобутих на одних заняттях, на засвоєння інших предметів (знання з сольфеджіо – в хоровому класі і навпаки, з музичної літератури – на уроках з інструмента), що покладає відповідні зобов'язання на педагогів з організації засвоєння змісту дисциплін. Не обмежуючись тільки навчанням гри на інструменті, уроками сольфеджіо, музичної літератури, педагоги мають прагнути втілювати ідеї комплексного підходу до різнобічного виховання школярів.

Робота у класі спеціального інструменту, зокрема над фортепіанним

виконавством, – це залучення учня до світу прекрасного, до розкриття його творчої індивідуальності. Мета роботи над фортепіанним виконавством – змістовне, яскраве, технічно досконале виконання. До цього можна йти різними шляхами. Поштовхом можуть бути асоціації з області літератури, живопису, враження від дійсності, особисті переживання, настрої. Робота над твором і його виконання – важкий творчий процес. Виконавець виражає задум автора через свою індивідуальність, світосприйняття. Тому так важливе уміння педагога допомогти учневі втілити задум твору у відповідності з його особистою індивідуальністю.

Важливою складовою Нової української школи є педагогіка співробітництва. Доходимо висновку, що психологічну основу педагогіки співробітництва становлять суб'єкт-суб'єктні стосунки, співпраця двох суб'єктів. Цей тип взаємин є для освітнього процесу оптимальним, бо, з одного боку, він зберігає за вчителем функцію управління, а з іншого, – надає учневі можливість діяти самостійно. Вона передбачає:

- повагу до особистості;
- доброзичливість і позитивне ставлення до дитини;
- довіру у стосунках між дитиною, батьками;
- діалог – взаємодію – взаємоповагу;
- розподілене лідерство (проактивність, право вибору і відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків);
- принципи соціального партнерства рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей.

Педагогіка співробітництва в процесі музичного навчання й виховання у школах мистецтв здійснюється в індивідуально-диференційованому підході до учнів.

Висновки. Отже, музичне мистецтво займає провідне місце серед усіх психоемоційних чинників впливу на людину, оскільки найбільш природно і тонко торкається найрізноманітніших струн чутливої душі. Музика має

невичерпні ресурси для естетичного, емоційного, інтелектуального, морального розвитку дитини, формування її творчого потенціалу, становлення творчої активності тощо. Висвітлюючи педагогічну взаємодію в системі «учитель-учень» з різних позицій учені-педагоги висловлюють думку про те, що в основу організації педагогічного процесу має бути покладена ідея гуманістичного підходу до дитини, ідея педагогічної взаємодії й співробітництва, взаємної активності педагогів і вихованців.

Комунікація вчителя і учня дають змогу долучати підростаюче покоління до кращих зразків музичного мистецтва та реалізовувати основні підходи до навчання піаніста у Новій українській школі.

Список використаних джерел

1. Балл Г. Сучасний гуманізм і освіта. Соціально-філософські та психолого-педагогічні аспекти [Текст]. Рівне, 2003. 128с.
2. Мистецька освіта в Україні: теорія і практика / О. П. Рудницька та ін.; заг. редакція О. В. Михайличенко, ред. Г. Ю. Ніколаї. Суми : СумДПУ ім.°А.°С.°Макаренка. 2010. 255°с.
3. Пометун°О.°І. Дискусія українських педагогів навколо питань запровадження компетентнісного підходу в українській освіті // Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи. К. : К.І.С., 2004. С. 66-72.

Петтер Світлана,
викладачка Полтавської міської школи
мистецтв «Мала академія мистецтв»
імені Раїси Кириченко (м. Полтава)

ВОКАЛЬНО-ХОРОВЕ ВИКОНАВСТВО ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Анотація. У статі доведена актуальність питання щодо формування національної свідомості особистості, її ціннісного ставлення до суспільства